

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Наукова бібліотека

**СТИЛЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ
ПСИХОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ
(APA STYLE)**

Методичні рекомендації

**Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2020**

УДК 025.321APA style + 001.811

С 80

Укладачі:

Левченко Юрій Іванович, кандидат історичних наук,
завідувач Відділу інформаційно-бібліографічної роботи
Наукової бібліотеки НПУ імені М. П. Драгоманова;

Стеблина Людмила Михайлівна, завідувач Відділу каталогізації
Наукової бібліотеки НПУ імені М. П. Драгоманова.

Науковий редактор –

Ніжинська Тетяна Євгеніївна, консультант Центру інформаційної підтримки
освіти та досліджень Науково-технічної бібліотеки імені Г. І. Денисенка
НТУУ “КПІ імені Ігоря Сікорського”.

С 80 Стиль Американської психологічної асоціації (APA style) :
методичні рекомендації / уклад. Ю. І. Левченко, Л. М. Стеблина ; наук.
ред. Т. Є. Ніжинська; Міністерство освіти і науки України, Нац. пед.
ун-т імені М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека. – Київ : Вид-во НПУ
імені М. П. Драгоманова, 2020. – 51 с.

У методичних рекомендаціях розглядається формат оформлення наукових робіт – стиль Американської психологічної асоціації. Рекомендації містять детальний розгляд елементів та особливостей складання бібліографічного опису, схеми та приклади основних бібліографічних описів, оформлення цитат і посилань у тексті, правила укладання “Списку посилань” та “References”, а також загальні рекомендації щодо оформлення зовнішнього вигляду наукової роботи (шрифт, поля, міжрядковий інтервал, абзац, розміщення тексту на сторінці).

Методичні рекомендації призначені для науковців, аспірантів, студентів з таких галузей знань як: антропология, демографія, економічна географія, соціальна географія, етнологія, історія, педагогіка, політична економія, політологія, психологія, право, соціальна гігієна, соціальна психологія, соціальна статистика, соціальна філософія та соціологія.

© Наукова бібліотека, 2020

© Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020

ВИТЯГ ІЗ НАКАЗУ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
від 12.01.2017 № 40
“Про затвердження Вимог до оформлення дисертації”

.....

.....

III. Вимоги до структурних елементів

.....

.....

11. Список використаних джерел...

Бібліографічний опис списку використаних джерел у дисертації може оформлятися здобувачем наукового ступеня за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 “Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання” **або одним зі стилів**, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, наведеного у додатку 3 до цих Вимог.

.....

.....

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК

стилів оформлення списку наукових публікацій

1. MLA (Modern Language Association) style.
- 2. APA (American Psychological Association) style.**
3. Chicago/Turabian style.
4. Harvard style.
5. ACS (American Chemical Society) style.
6. AIP (American Institute of Physics) style.
7. IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style.
8. Vancouver style.
9. OSCOLA.
10. APS (American Physics Society) style.
11. Springer MathPhys Style.

APA STYLE

APA Style – один із стилів посилань, що використовуються в академічній писемності. Він розроблений Американською Психологічною Асоціацією (англ. *American Psychological Association (APA)*).

Сфера застосування – суспільні науки: антропологія, демографія, економічна та соціальна географія, етнологія, історія, педагогіка, політична економія, політологія, психологія, право, соціальна гігієна, соціальна психологія, соціальна статистика, соціальна філософія, соціологія.

У 1929 р. група психологів, антропологів і бізнес-менеджерів Американської психологічної асоціації спробувала створити правила для авторів, щоб уніфікувати компоненти наукового письма і зробити текст, зручним для читання. Перші інструкції для авторів були опубліковані у Психологічному Бюлетені (англ. *Psychological Bulletin*), а друга їх версія – 1944 р. Перше видання “Посібника з публікації Американської Психологічної Асоціації (англ. *Publication Manual of the American Psychological Association*) було здійснено в 1952 р. як додаток до Психологічного Бюлетеня, що й ознаменувало початок стилю APA. Перше видання пройшло дві редакції (1957 та 1967 рр.), а наступні видання побачили світ у 1974, 1983, 1994, 2001, 2009 і 2019 роках.

Посібник з публікації Американської психологічної асоціації містить рекомендації щодо написання статті: структури, граматики, шрифту, оформлення цитат, виносок і таблиць, а також вказівки та приклади посилань на друковані й електронні джерела.

ОСОБЛИВОСТІ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

APA Style має суттєві відмінності від бібліографічних описів за *ДСТУ ГОСТ 7.1:2006* та *ДСТУ 8315:2015*. Основними елементами опису є: автор, дата, назва, джерело.

Автором є той, хто написав: одноосібний, авторський колектив, державні органи, організації, а також інші особи, які відіграли головну роль у створенні *документа* – редактори та укладачі.

Датою є рік або точна дата видання *документа*.

Назвою є назва *документа*, на яке посилаються або цитують у роботі.

Джерело розкриває інформацію про місце та видавництво, що здійснили видання, або інформацію про розміщення статті у виданні.

Особливості використання знаків пунктуації

Крапка (.) ставиться після кожного елемента опису. Не ставиться після DOI або URL та в кінці Назви, якщо вона завершується знаком питання або оклику.

Кома (,) ставиться між частинами одного і того ж елемента.

Круглі дужки () ставляться, коли інформація, вказана у них, уточнює інформацію елемента опису, до якого вони застосовуються. Винятком є елемент Дата, який постійно береться в дужки.

Квадратні дужки [] використовується, коли цитоване джерело має специфічні особливості, що потрібні для його ідентифікації. Зазвичай вони використовуються для інформації, що зберігається на відео, аудіо та цифрових носіях інформації. Так само, як в інших стилях бібліографічного опису, квадратні дужки використовуються, коли Назва або елемент Джерела встановлені приблизно.

Знаки пунктуації курсивом не виділяються. Винятком є знаки, що використані у Назві.

У бібліографічному описі використовуються *прямі лапки* (").

Інші розділові знаки – двокрапка (:), три крапки (...), крапка і кома (;), амперсанд (&) застосовується традиційно.

Англомовні елементи, що є складовими частинами стилю АРА, замінюються не їх дослівним перекладом, а україномовними відповідниками:

Англійська	Переклад	Відповідник
Retrieved from	Отримано з	Режим доступу
no date	немає дати	без дати
n. d.	н. д.	б. д.

“Retrieved from” – Режим доступу

“n. d.” (no date) – б. д. (без дати)

“In” – В

“a, b, c...” – а, б, в...

“Ed.” – Ред. (редактор)

“Comp” – Уклад. (укладач)

“Trans.” – Пер. (перекладач)

Загальна схема бібліографічного опису за стилем АРА:

Автор. (Дата). Назва. Джерело.

Автор = Прізвище, ініціали автора (ів) або за їх відсутності назва організації, відповідальної за видання документа, або редактори та укладачі

Дата = Рік або дата видання документа

Назва = Назва; відомості, що стосуються назви; паралельна назва (за наявності); ініціали та прізвища редакторів, перекладачів, укладачів, упорядників, авторів-укладачів та інших відповідальних за видання; відомості про видання документа

Джерело = місце видання; назва видавництва (для книг); інформація про місце знаходження статі у документі (для статей)

АВТОР

Автора(ів) розміщують перед назвою. Прізвище та ініціали автора розділяються комою (,). Між ініціалами автора має бути пробіл.

Наприклад: Сухомлинський, В. О.

Прізвища авторів вказуються так, як вони подані у друкованому (або електронному) джерелі, включаючи складні прізвища, написані через дефіс (-).

Наприклад: Білецький-Носенко, П. П. або Альтаміра-і-Кревеа, Р.

Якщо видання має від двох до семи авторів, то прізвища та ініціали всіх авторів розміщуються у тому порядку, в якому вони вказані у виданні. Перед ім'ям останнього автора використовується знак амперсанд (&), причому кома після ініціалів передостаннього автора зберігається.

Наприклад: Безпалько, О. В., Зверева, І. Д., Веретенко, Т. Г., Денисюк, О. М., & Єжова, Т. Є.

Якщо видання має вісім і більше авторів, то вказуються імена та ініціали перших шести авторів, а потім ставляться три крапки (...) і додають прізвище та ініціали останнього автора, причому кома після ініціалів шостого автора зберігається, а знак амперсанд (&) не використовують.

Наприклад: Миронова, С. П., Буйняк, М. Г., Дмитрієва, О. І., Докучина, Т. О., Марціновська, І. П., Матвеєва, М. П., ... Чопік, О. В.

Якщо відповідальним за видання є редактор або укладач, то його вказують як автора, зазначаючи (Ред.) або (Уклад.) у дужках після ініціалів.

Наприклад: Литвиненко, Я. В. (Ред.).

Якщо у виданні відсутні автори, редактори, укладачі, а відповідальними за нього є упорядник, автор-упорядник, керівник проєкту тощо, то їх вказують як автора, зазначаючи у дужках після ініціалів офіційні скорочення – (Упоряд), (Авт.-уклад.) і т. д.

Наприклад: Білокінь, С. І. (Упоряд).

Якщо у виданні відсутні автори, редактори та укладачі, то перед назвою вказують організацію, відповідальну за видання. Назва організації вказується без скорочень та абревіатур.

Наприклад: Міністерство освіти і науки України.

Якщо в якості автора вказані декілька організацій, автором обирається та організація, що здійснила видання. Наприклад, із переліку організацій – Міністерство освіти і науки України; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Кафедра педагогіки та психології, *автором буде* – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

або

Міністерство освіти і науки України; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Національна академія педагогічних наук України; Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, автором буде та організація чиє видавництво здійснило видання книги, брошури, збірника тощо.

Якщо видання не має автора, редактора, укладача і відповідальної організації, то в описі першою подається його назва, потім дата видання та інформація про публікацію.

Наприклад: *Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова: 180 років.* (2015).

ДАТА

Рік або дата публікації вказуються в дужках “()” після прізвища та ініціалів автора (редактора, укладача, упорядника, автора-укладача, відповідальної організації за видання) і перед назвою документа, що подаються у наступних формах:

рік – у бібліографічному описі книг

Наприклад: (2010)

рік, місяць і день (точна дата) – у бібліографічному описі статей із газет та онлайн-публікацій

Наприклад: (2019, Вересень 10)

рік і місяць або рік і пора року – у бібліографічному описі статей із журналів

Наприклад: (2019, Вересень), (2019, Літо)

Якщо дата видання невідома, її можна встановити приблизно в діапазоні крайніх дат.

Наприклад: період “Перебудови” – (1985-1991).

Якщо дата публікації визначена приблизно, в дужках використовується скорочення “бл.” – “близько” та рік. В архівних документах і виданнях дату публікації можна встановити за змістом.

Наприклад: (бл. 1970).

Якщо дату немає змоги визначити, то у дужках вказують (б. д.).

Для онлайн-публікацій – точна дата розміщення статті на сайті.

Наприклад: Куцова, Л. А. (2017, Листопад 6).

Якщо онлайн-публікація не має дати, то дата перегляду вказується перед Режимом доступу, без дужок.

Наприклад: Педагогічна Любов – центральна категорія гуманної педагогіки. (б. д.). *Освіта. ua*. 2020, Лютий 11. Режим доступу https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/49614/

НАЗВА

Назва та відомості, що стосуються назви, виділяються курсивом. Скорочення назви не допускається.

При описі статті із журналу, наукового збірника, що продовжується, матеріалів конференцій, газети або частини (розділу) книги курсивом виділяється не назва статті, а *назва* видання (журнал, збірник, книга тощо), складовою частиною якого вона є.

Наприклад: Чумак, М. Є. (2019). Педагогічна майстерність вчителя початкових класів. *Український педагогічний журнал*.

Назва та відомості, що стосуються назви, розмежовуються знаком дві крапки (:), причому відомості, що стосуються назви, починаються з великої літери.

Наприклад: *Сучасна українська освіта: Стратегії та технології навчання молоді і дорослих: Збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27 лютого 2019 р.*

У бібліографічні описи документів, які крім автора(ів) мають редакторів, перекладачів, упорядників, укладачів тощо, міститимуть інформацію про вторинних видавців, ці відомості розміщуються після назви, не виділяються курсивом і беруться в дужки (). На відміну від автора ініціали редактора, перекладача, упорядника та ін. наводять перед прізвищем та не розділяють комою. Також, після прізвища у дужках вказується офіційне скорочення учасників видання: редактор – Ред., упорядник – Упоряд., перекладач – Пер., укладач – Уклад.

Наприклад: *Вища освіта України* (В. В. Губірко & В. Д. Шинкарук, Ред.).

Різні групи учасників видання розділяються між собою крапкою з комою (;).

Наприклад: (Н. В. Онищенко, Ред. ; О. Бережний, Пер.).

Відомості про видання, а також інформація про номер звіту чи тому береться в круглі дужки після Назви.

Наприклад: Педагогіка (2-ге вид.) або Педагогічний словник (Т. 2.).

Якщо опис включає відомості про видання і номер тому, то вони вказуються в одних дужках, розділяючись комою, причому відомості про видання подаються першими.

Наприклад: Вибрані твори (2-ге вид., Т. 3).

Коли вказане джерело (видання) має специфічні особливості, що потрібні для ідентифікації, їх беруть у квадратні дужки “[]” і ставлять після Назви. Це зазвичай інформація про аудіокниги, аудіовізуальні твори (фільми, відео, фотографії), програмне забезпечення, соціальні мережі тощо.

Наприклад: Чого навчає дітей вальдорфська педагогіка? (2017). [Відео]. *YouTube*. Режим доступу. <https://www.youtube.com/watch?v=fjObCpZ7MyQ>

ДЖЕРЕЛО

У описі книг Інформація про публікацію складається із місця видання та назви видавництва, що відмежовуються знаком дві крапки (:) причому місце видання та знак двокрапка пробілом не розділяються.

Наприклад: Київ: Наукова думка.

У описі статей, що є складовими частинами видання – це Назва самого видання, номер тому або випуску та сторінки, на яких розміщена стаття.

У описі статей з інтернет-джерела – це адреса URL статті.

У описі статей журналів та наукових збірників, що продовжуються, знак (№) або скорочення (Вип.) не використовується. *Курсивом* вказується лише порядковий номер і відокремлюється комою (,).

Наприклад: *Український педагогічний журнал, 10.*

У описі книг загальна кількість сторінок не вказується. Сторінки вказуються, коли опис здійснюється на частину книги (розділ, стаття) або окрему статтю із журналу, газети.

У описі частини книги (статті або розділу), статті із матеріалів конференцій сторінки вказуються в дужках “()” після назви книги, збірника із позначенням слова “сторінка” маленькою літерою (с.).

Наприклад: *Соціальна педагогіка. (с. 5-10).*

У описі статті, що є частиною багатотомного видання, номер тому і сторінки вказуються в дужках “()” після назви із скороченим позначенням слів “том” (Т.) і “сторінки” (с.) та відокремлюються комою (,).

Наприклад: Дзюба О. М., Шандра В. С., & Даниленко В. М. (2003). Вища освіта в Україні. *Енциклопедія історії України.* (В. А. Смолій, Редкол.). (Т. 1, с. 522-524).

У описі статей з журналів та наукових збірників, що продовжуються, сторінки вказуються після порядкового номера і відокремлюються комою без скороченого позначення слова “сторінка” (С.).

Наприклад: *Український педагогічний журнал, 10, 14-19.*

У описі газетної статті сторінки вказуються після назви газети із означенням слова “сторінка” маленькою літерою (с.) і відокремлюється комою (,).

Наприклад: *Освіта України, с. 6-7.*

Опис книг і статей з присвоєним цифровим ідентифікатором об’єкта (DOI) здійснюється за тими ж правилами, що і їх друківані

варіанти. Додатково в кінці опису вказується індекс doi, крапка після нього не ставиться.

Наприклад:

<http://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.3-4.3547>

або

doi: 10.28925/2312-5829.2019.3-4.3547

Опис електронних ресурсів здійснюється за тими ж правилами, що і їх друковані варіанти, причому додатково в кінці вказуються адреса URL. Як і для DOI, після URL крапка не ставиться.

Наприклад:

<http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-78E9992EDD309/list-2835CE2B727>

Якщо стаття або книга має URL та DOI, то в бібліографічному описі перевага надається DOI.

ПРИКЛАДИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

Книги

Книга : від 1 до 7 авторів

Схема бібліографічного опису: Прізвище¹, Ініціали¹, Прізвище², Ініціали², Прізвище³, Ініціали³, Прізвище⁴, Ініціали⁴, Прізвище⁵, Ініціали⁵, Прізвище⁶, Ініціали⁶, & Прізвище⁷, Ініціали⁷. (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). Місце видання: Видавництво.

Омельчук, В. В. (2018). *Педагогіка Василя Сухомлинського – педагогіка гуманізму*. Рівне: Волинські обереги.

Прищак, М. Д., & Залюбівська, О. Б. (2019). *Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі*. Вінниця: Вінниц. нац. техн. ун-т.

Пищуліна, О., Юрочко, Т., Міщенко, М., & Жаліло, Я. (2018). *Розвиток людського капіталу: На шляху до якісних реформ: Реформа сфери охорони здоров'я, освіта, стан розвитку науки, міграція, соціальна політика, людський та соціальний капітал, Україна між Європою та Азією*. Київ: Заповіт.

Ісаєнко, В. М., Рідей Н. М., Навроцька, Д. В., Богуцький Ю. П., & Уліщенко, А. Б. (2019). *Синергетична педагогіка* (2-ге вид.). Київ ; Херсон: ОЛДІ-плюс.

Таранченко, О. М., Литовченко, С. В., Федоренко, О. Ф., Жук, В. В., Литвинова, В. В., & Шевченко, В. М. (2018). *Освіта дітей з порушеннями слуху: Сучасні тенденції та технології*. Київ: Симоненко О. І.

Книга : 8 та більше авторів

Схема бібліографічного опису: Прізвище¹, Ініціали¹, Прізвище², Ініціали², Прізвище³, Ініціали³, Прізвище⁴, Ініціали⁴, Прізвище⁵, Ініціали⁵, Прізвище⁶, Ініціали⁶, ... Прізвище останнього автора, Ініціали. (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). Місце видання: Видавництво.

Белікова, В. В., Варнавська, Л. І., Власенко, І. М., Какарева, Е. О., Косяк, Л. І., Лященко, І. С., ... Шрамко, О. І. (2018). *Музична освіта: Філософський, мистецтвознавчий та педагогічні наголоси*. Кривий Ріг: Чернявський Д. О.

Книга : за редакцією

Схема бібліографічного опису: Прізвище редактора, Ініціали. (Ред.). (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). Місце видання: Видавництво.

Винославська, О. В. (Ред.). (2013). *Педагогіка вищої школи: Методичні вказівки до вивчення дисципліни для магістрів*. Київ: НТУУ "КПІ".

Книга : автор і редактор

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора, Ініціали. (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). (Ініціали. Прізвище редактора, Ред.). Місце видання: Видавництво.

Мачинська, Н. І. (2013). *Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю* (С. О. Сисоєва, Ред.). Львів: ЛьвДУВС.

Безпалько, О. В., Зверева, І. Д., Веретенко, Т. Г., Денисюк, О. М., & Єжова, Т. Є. (2013) *Соціальна педагогіка*. (О. В. Безпалько, Ред.). Київ: Академвидав.

Бойко, А. І., Гончаренко І. Г., Григор, О. О., Захарченко, В. І., Коломицева, О. В., Березіна, О. Ю., & Ткаченко, Ю. В. (2017). *Глобальне партнерство в парадигмі сталого розвитку: Освіта, технології, інновації* (О. Ю. Березіна, & Ю. В. Ткаченко, Ред.). Черкаси: Чабаненко Ю. А.

Миронова, С. П., Буйняк, М. Г., Дмитрієва, О. І., Докучина, Т. О., Марціновська, І. П., Матвєєва, М. П., ... Чопік, О. В. (2019). *Самостійна робота студентів з дисциплін професійної підготовки за спеціальністю 016 Спеціальна освіта* (С. П. Миронова, Ред.). Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т імені І. Огієнка.

Скормоний, В. П., Юрченко, М. С., Кречко, Н. М., Нарожна Н. І., Остапенко, Л. В., Лігус, О. М., ... Сінельников, В. В. (2017). *Академічне хорове мистецтво України (історія, теорія, практика, освіта)* (П. Л. Богоніс, В. В. Сінельнікова, & Л. В. Остапенко, Ред.). Київ: Ліра-К.

Книга : укладач

Схема бібліографічного опису: Прізвище укладача, Ініціали. (Уклад.). (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). Місце видання: Видавництво.

Мудрий, Я. С. (Уклад.). (2017). *Педагогіка сімейного виховання: Навчально-методичний комплекс*. Чернівці: Рута.

Дарченко, Л. Г, & Каратаєва, М. І. (Уклад.). (2018). *Упровадження основ соціальної та фінансової освіти дітей дошкільного віку: Навчально-методичний посібник*. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г.

Книга : автор і перекладач

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора, Ініціали. (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). (Ініціали. Прізвище перекладача, Пер.). Місце видання: Видавництво.

Корчак, Я. (2016). *Правила життя: Педагогіка для дітей та дорослих.* (Ю. Г. Попсуєнко, Пер.). Харків: Бібколектор.

Книга : автор-організація

Схема бібліографічного опису: Назва організації. (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). Місце видання: Видавництво.

Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України. (2016). *Політико-орієнтовані навчальні програми підготовки студентів спеціальності 014 “Середня освіта (біологія)”*. Київ: Багіра.

Міністерство освіти і науки України. (2003). *Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики*. Київ: Видавництво К.І.С.

Книга без автора

Схема бібліографічного опису: *Назва книги: Відомості, що стосуються назви.* (Рік). (відомості про видання). Місце видання: Видавництво.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова: 180 років. (2015). Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова.

Багатотомні видання

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора, Ініціали або Прізвище редактора, Ініціали (Ред.). (Рік). *Назва багатотомної праці: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). (Кількість томів). Місце видання: Видавництво.

Смолій, В. А. (Ред.). (2003-2013). *Енциклопедія історії України* (Т. 1-10). Київ: Наукова думка.

Драгоманов, М. П. (2007). *Вибрані праці* (В. П. Андрущенко, Ред.) (Т. 1-3). Київ: Знання України.

Кузьменко, В. В. (2010). *Вибрані наукові статті та фрагменти праць* (Ч. 1-2). Херсон: РІПО.

Окремий том багатотомного видання

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора тому, Ініціали. (Рік). Назва тому: Відомості, що стосуються назви. Ініціали Прізвище редактора (Ред.). *Назва багатотомної праці: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). (Номер тому). Місце видання: Видавництво.

Смолій, В. А. (Ред.). (2003). Українська культура другої половини XVII-XVIII століть. Б. Є. Патон (Ред.). *Історія української культури* (Т. 3). Київ: Наукова думка.

Сухомлинський, В. О. (1977). Статті. О. Г. Дзевєрін (Ред.). *Вибрані твори в п'яти томах* (Т. 5). Київ: Радянська школа.

Киридон, А. М. (Упоряд.). (2016). А-Акц. В. М. Локтєв (Ред.). *Велика українська енциклопедія* (Т. 1). Київ: Енциклопедичне видавництво.

Автореферат дисертації

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік). *Назва роботи.* (Вид роботи з вказівкою наукового ступеня). Організація, в якій захищено дисертацію, Місце видання.

Данильчук, О. М. (2019). *Методика організації самостійної роботи студентів економічних спеціальностей у процесі професійно орієнтованого навчання математики.* (Автореф. дис. ... канд. пед. наук). Нац пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, Київ.

Сільвейстр, А. М. (2017). *Теоретико-методичні засади навчання фізики майбутніх учителів хімії і біології.* (Автореф. дис. ... докт. пед. наук). Центральноукраїнський держ. пед. ун-т імені В. Винниченка, Кропивницький.

Дисертація

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік). *Назва роботи.* (Вид роботи з вказівкою наукового ступеня). Організація, в якій захищено дисертацію, Місце видання.

Чумаченко, Д. В. (2019). *Методика навчання діловодства майбутніх педагогів професійного навчання із застосуванням цифрових технологій.* (Дис. ... канд. пед. наук). Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ.

Грудинін, Б. О. (2019). *Теоретико-методичні засади розвитку дослідницької компетентності учнів ліцею у процесі навчання фізики.* (Дис. ... докт. пед. наук). Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, Київ.

Матеріали конференцій

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік). *Назва: Відомості, що стосуються назви.* Місце видання: Видавництво.

Шапран, О. І., Шапран, Ю. П., & Онищенко, Н. П. (Ред.). (2019) *Сучасна українська освіта: Стратегії та технології навчання молоді і дорослих: Збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27 лютого 2019 р.* Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я. М.

Сулаєва, Н. В., Федій, О. А., & Гнізділова, О. А. (Ред.). (2018). *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Формальна і неформальна освіта у вимірах педагогіки добра Івана Зязюна”, 5-6 березня 2018 року.* Полтава: АСМІ.

Урядові публікації

Схема бібліографічного опису: Назва офіційного органу. (Рік). *Назва урядового документа: Відомості, що стосуються назви.* Місце публікації: Видавництво.

Міністерство освіти і науки України. (2018). *Інформаційний збірник та коментарі міністерства освіти і науки України.* Київ: Педагогічна преса.

Патент

Схема бібліографічного опису: Прізвище винахідника, Ініціали. (Рік публікації). *Номер патенту*^{*}. Місце видання: Патентне відомство.

Мацко, Г. (1999). *Патент України 26933.* Київ: Державне патентне відомство України.

* вказати країну

Складові частини документа

Частина книги (розділ, глава)

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора глави, Ініціали. (Рік). Назва глави: Відомості, що стосуються назви. Ініціали Прізвище редактора або укладача (відповідальність). В *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). (сторінки). Місце видання: Видавництво.

Опольська, Н. М. (2017). Становлення прав дитини на території України в контексті європейського розвитку. В *Соціально-правовий захист дітей в Україні* (с. 20-48). Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова.

Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки. (2014). В Безпалько, О. В. (Ред.). *Соціальна педагогіка* (с. 5-10). Київ: Академвидав.

Стаття із збірника

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва статті: Відомості, що стосуються назви. В *Назва збірника* (сторінки). Місце видання: Видавництво.

Івах, С. (2018). Реалізація ідей В. Сухомлинського в сучасному дошкільлі України. В *Проблеми дитинства у контексті сучасної педагогіки: Збірник наукових праць на пошану Василя Сухомлинського* (с. 30-35). Дрогобич: Дрогобицький держ. пед. ун-т імені І. Франка.

Стаття з довідника або енциклопедії

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Дата випуску). Назва статті: Відомості, що стосуються назви. В *Назва довідникового видання: Відомості, що стосуються назви*. Ініціали

редактора, Прізвище редактора. (номер тому, сторінки). Місце видання: Видавництво.

Коваленко, Є. (2001). Дошкільна педагогіка. В *Педагогічний словник* (М. Д. Яремченко, Ред.). (с. 163). Київ: Педагогічна думка.

Єльнікова, Г. В., & Мельник, В. К. (2008). Регіональне управління освітою. В *Енциклопедія освіти* (В. Г. Кремень, Ред.). (с. 768). Київ: Юрінком Інтер.

Дзюба, О. М., Шандра, В. С., & Даниленко, В. М. (2003). Вища освіта в Україні. В *Енциклопедія історії України* (Т. 1., с. 522-524). Київ: Наукова думка.

Стаття з журналу

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік, місяць). Назва статті. *Назва журналу, Номер журналу, Сторінки.*

Козлюк, О. І. (2019, Листопад). Управління освітою та академічна автономія. *Управління школою: Науково-методичний журнал*, 31-33, 50-51.

Чумак, М. Є. (2019). Педагогічна майстерність – продуцент розвитку точних наук в умовах вітчизняної вищої школи (XVIII – перша пол. XIX ст.). *Український педагогічний журнал*, 1, 149-154.

Стаття з наукового збірника, що продовжується

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва статті. *Назва збірника, Номер збірника, Сторінки.*

Бадер, С. О. (2018). Методологічні засади проблеми формування ціннісно-сміслових орієнтацій майбутніх вихователів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: Реалії та перспективи*, 64, 10-15.

Стаття з газети

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Дата випуску: Рік, місяць день). Назва статті. *Назва газети*, сторінки.

Безлюдний, О. (2019, Жовтень 17). Наш пріоритет – інклюзивний університет. *Урядовий кур'єр*, с. 7.

Шулкін, Д. (2019, Червень 17). Якість вищої освіти: Український контекст. *Освіта України*, с. 6-7.

Рецензія

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва статті: Відомості, що стосуються назви. *Назва журналу*, *Номер журналу*, Сторінки.

Антонюк, Л. Л. (2019). Рецензія на монографію Ситницького М. В. “Стратегічне управління розвитком дослідницьких університетів”. *Бізнес Інформ*, 1, 447-448. ‘

Карівець, І. (2019). Теорія та практика освіти, навчання, виховання у Львівсько-Варшавській школі (Рецензія на монографію Ольги Гончаренко “Філософія освіти у Львівсько-Варшавській школі”, Кам'янець-Подільський: ТОВ “Друкарня Рута”, 2018, 476 с.). *Humanitarian vision*, 5(1), 80-83.

Законодавчі документи

Із газети

Схема бібліографічного опису: Назва офіційного органу. (Дата випуску). Назва закону, наказу, розпорядження. Номер закону, наказу, розпорядження. *Назва газети*, сторінки.

Кабінет Міністрів України. (2019, Квітень 25). Про внесення змін до пункту 24 плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа”. № 251-р Київ. *Урядовий кур’єр*, с. 4.

Із збірника, журналу

Схема бібліографічного опису: Назва офіційного органу. (Рік). Назва закону, наказу, розпорядження. Номер закону, наказу, розпорядження. *Назва збірника або журналу*, Номер, Сторінки.

Міністерство освіти і науки України. (2017). Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. № 40. *Офіційний вісник України*, 20, 136-141.

DOI (цифровий ідентифікатор об’єкта)

Книга

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора, Ініціали. (Рік). *Назва книги: Відомості, що стосуються назви* (відомості про видання). doi

Радіонов, Ю. Д. (2019). *Формування видатків бюджету*.
<http://doi.org/10.31617/m.knute.2019-449>

Стаття з журналу та наукового збірника, що продовжується

Схема бібліографічного опису: Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва статті: Відомості, що стосуються назви. *Назва журналу або збірника*, Номер, Сторінки. doi

Гнатів, З. Я. (2019). Інститут університету: Минуле, сьогодення, майбутнє. *Освітологічний дискурс*, 3-4 (26-27), 35-47.
<http://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.3-4.3547>

Кивлюк, О. П., & Жукова, Г. В. (2019). Екстерналізація освітніх послуг як шлях до реалізації дуальної освіти. *Освітній дискурс*, 16(9), 17-28. doi: 10.33930/ed.2019.5007.16(9)-2

Електронний ресурс

Бібліографічний опис електронних ресурсів здійснюються за тими ж правилами, що й їх друковані варіанти (книги, статті та ін.). Додатково в кінці вказується адреса URL. – Уніфікований локатор ресурсів (англ. Uniform Resource Locator – URL) – стандартизована адреса певного ресурсу в інтернеті.

Схема бібліографічного опису: Прізвище автор, Ініціали. (Дата публікації). *Назва документа* (або *веб-сторінки*). Режим доступу Певна та правильна веб-адреса URL

Книга

Коваленко, Л. Т. (2018). *Українська література 5 клас: Підручник для закладів загальної середньої освіти*. (2-ге вид.). Режим доступу <https://lib.imzo.gov.ua/xmlui/handle/123456789/877>

Гриньова, М. В., Страшко, С. В., Животовська, Л. А., & Пескун, С. П. (2009). *Формування природничо-наукового мислення у школярів при вивченні курсу "Біологія людини" 9 клас: Книга для вчителя*. Режим доступу

http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/17266/1/%d0%91%d1%96%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%8f_9_%d0%b4%d0%bb%d1%8f_%d0%b2%d1%87%d0%b8%d1%82%d0%b5%d0%bb%d1%8f_%d0%93%d1%80%d0%b0%d0%bc%d0%be%d1%82%d0%b0_2009_%d0%905.pdf

Стаття з журналу

Староста, В. І. (2019). Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності: Сутність, структура. *Народна освіта*, 3 (39). Режим доступу https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5923

***Стаття з журналу або наукового збірника, що продовжується,
який має друкований варіант***

Бех, І. (2019). Духовно-глибинна методична евристика у творчості В. Сухомлинського. *Нова педагогічна думка*, 3, 3-6. Режим доступу http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2019_3_2

Мосейчук, Ю., Мігай-Раду, Я., & Мороз, О. (2019). Сформованість інформаційно-пізнавального компоненту здоров'я майбутніх учителів фізичної культури та шляхи його вдосконалення. *Педагогічний дискурс*, 26, 7-13. Режим доступу http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2019_26_3

Стаття з газети

Топол, В. (2019, Листопад 20). Тікало навіть управління освіти. Директорка, яка нікому не дасть образити свою школу. *Українська правда*. Режим доступу <https://life.pravda.com.ua/projects/osvita/2019/11/20/238977/>

Білоус, І. (2019, Вересень 3). Національний університет біоресурсів і природокористування розпочав 122-й навчальний рік. *Україна молода*. Режим доступу <https://umoloda.kyiv.ua/number/3501/188/136852/>

Законодавчі документи

Про вищу освіту. № 1556-VII. (2014). *Верховна Рада України: Законодавство України*. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Цивільний кодекс України. № 435-IV. (2003). *Верховна Рада України: Законодавство України*. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Про утворення робочої групи з розроблення проєктів актів, необхідних для реалізації Закону України “Про фахову передвищу освіту”. № 1478. (2019). *Міністерство освіти і науки України*. Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-utvorennya-robochoyi-grupi-z-rozroblennya-proyektiv-aktiv-neobhidnih-dlya-realizaciyi-zakonu-ukrayini-pro-fahovu-peredvishu-osvitu>

Стаття з інтернет-енциклопедії або словника

Педагогіка Монтесорі. (б. д.). В *Вікіпедія: Вільна енциклопедія*. 2020, Лютий 17. Режим доступу https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%BE%D1%80%D1%96

Педологія. (б. д.). В *WEB-Мультимедіа енциклопедія “Історія педагогіки”*. 2020, Лютий 17. Режим доступу http://webhp.kspu.edu/joomla/index.php?option=com_glossary&func=view&Itemid=76&catid=44&term=%CF%E5%E4%EE%EB%EE%E3%B3%FF

Педагогіка. (б. д.). В *Академічний тлумачний словник української мови*. 2020, Лютий 17. Режим доступу <http://sum.in.ua/s/pedagoghika>

Стаття з інтернету

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора, ініціали. (Рік, місяць день). Назва: Відомості, що стосуються назви. *Назва сайту*. Режим доступу URL

Куцова, Л. А. (2017, Листопад 6). Формування математичної компетентності в учнів початкових класів засобами діяльнісного підходу. *Всеукраїнський освітній портал “Острів знань”*. Режим доступу <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-78E9992EDD309/list-2835CE2B727>

Жученя, С. А. (2019, Квітень 30). Коучінг як інтерактивна технологія в освіті. *Учительський журнал – online*. Режим доступу <http://teacherjournal.in.ua/rozrobky/kouchinh-yak-interaktyvna-tekhnohohiya-v-osviti>

Блог:

Схема бібліографічного опису: Прізвище автора, ініціали. (Рік, місяць день). Назва: Відомості, що стосуються назви [Уточнювальна інформація]. Режим доступу URL

Крикунов, Ю. (2017, Жовтень 22). Інклюзивна освіта (І часина) [відеоблог]. Режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=tAOCItJbVqQ&list=PLOAE4mnl8UcRXICT74kHffki7HOulT6Xh&index=13>

Балацинова, А. Д. (2018, Січень 26). Чому має вчити сучасна освіта: дискусія на World Education Fotum [допис у блозі]. Режим доступу <https://adbalatsynova.blogspot.com/2018/>

Принципи створення посилань на архівні документи:

Схема бібліографічного опису: Автор. (Дата). *Назва*. Джерело.

- посилання має містити стільки інформації, скільки потрібно, щоб легко знайти згаданий документ в архіві ;
- якщо документ не має одного з ключових елементів опису, але встановити його можливо за змістом самого документа, використовувати квадратні дужки [];
- в елементі Дата можна використовувати приблизну дату, вказавши скорочення слова “близько” – бл. в дужках із датою. Наприклад: (бл. 1921);
- в елементі Назва використовувати *курсив* для назв архівних документів, справ та колекцій, якщо робота не має заголовка, ввести опис у квадратних дужках без курсиву;
- в елементі Джерело вказати назву архіву та додатково у дужках () номер фонду, опису, справи, кількість аркушів розділяючи їх комами.

Окремий документ

Міністерство народної освіти. (1916). *Положение о Киевском Педагогическом Институте*. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (Ф. 707, Оп. 160, Спр. 38, Ч. 1, Арк. 272-273).

Архівна справа

Матеріали (протоколи, стенограми та рішення) засідань колегії Міністерства освіти УРСР, Т. III. (1946). Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. (Ф. 166, Оп. 15, Спр. 130, Арк. 316).

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ СПИСКУ ПОСИЛАНЬ

Список розміщується в кінці роботи для надання інформації про видання, які використані під час написання наукової роботи. Кожне джерело, використане або процитоване в роботі, має бути відображене у списку. Так само, кожен запис у списку посилань має бути згаданим у тексті роботи.

Загальні правила укладання:

- Список починається з нової сторінки під назвою “Список посилань”, яку розміщують по центру сторінки, без лапок;
- Список посилань не нумерується;
- Міжрядковий інтервал списку – подвійний;
- Не створюються окремі списки для різних типів видань: архівних документів, книг, статей, брошур, інтернет-документів та ін. Усі вони розташовується в одному списку за алфавітом.
- Бібліографічний опис має містити усі реквізити, необхідні для пошуку вказаного джерела інформації;
- Усі бібліографічні описи мають бути сформовані однотипно;
- Кожен бібліографічний опис вирівнюється по лівому краю рядка. Якщо опис займає декілька рядків, тоді наступні вирівнюються з відступом 1,25 см. (Див. Розділ “Стиль АРА: загальні рекомендації до оформлення зовнішнього вигляду наукової роботи”).

Наприклад:

Безпалько, О. В. (2018). Соціальна педагогіка. Київ: Академвидав
Дарченко, Л. Г., & Каратаєва, М. І. (Уклад). (2018). *Упровадження основ соціальної та фінансової освіти дітей дошкільного віку: Навчально-методичний посібник*. Кам'янець-Подільський:
Золейко Д. Г. & Коваленко, Є. (2001). *Дошкільна педагогіка*. Київ: Педагогічна думка.

Миронова, С. П., Буйняк, М. Г., Дмитрієва, О. І., Докучина, Т. О.,
Марціновська, І. П., Матвєєва, М. П., ... Чопік, О. В. (2019).
*Самостійна робота студентів з дисциплін професійної
підготовки за спеціальністю 016 “Спеціальна освіта”*. Кам’янець-
Подільський: Кам’янець-Поділ. нац. ун-т імені І. Огієнка.

- Посилання розташовуються в алфавітному порядку прізвищ авторів, редакторів, укладачів або назв організацій. Якщо посилання не має автора, його розташовують за назвою.

Наприклад:

Зубалій, Н. П. (1991). *Педагогічна оцінка шестирічних учнів*. Київ:
Знання України.

Комісаріат народної освіти Української РСР. (1936). Про трудове
навчання в початкових, неповних середніх та середніх школах
УСРР. *Збірник наказів та розпоряджень народного Комісаріату
освіти Української РСР*, 26, 3-4.

Кремень, В.Г. (Ред.). (2008). *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрінком Інтер.

Луговий, В. І., & Мороз, О. Г. (Уклад.). (1994). *Педагогічна освіта в
Україні*. Київ: МАУП.

Політехнічне навчання в загальній школі. (1954). Київ: Радянська школа.

- Якщо в посиланнях зазначено декілька робіт одного автора, редактора або упорядника, тоді записи розташування в хронологічному порядку за роками видання по зростаючій.

Наприклад:

Сухомлинський, В. О. (1954). Уроки заключного повторення і
систематизації вивченого. *Радянська школа*, 4, 26-32.

Сухомлинський, В. О. (1959). Відповідність методів навчання змісту і
меті уроку. *Радянська школа*, 11, 9-12.

Сухомлинський, В. О. (1963). *Шлях до серця дитини*. Харків: Молодь.

-
- Там, де наведені назви праць автора мають одну і ту ж дату видання, то до року видання додають малу літеру, за алфавітом (2019а), (2019б), (2019в).

Наприклад:

Кушнірук, С. А. (2002а). Використання ігрових методів навчання на семінарських заняттях з педагогіки. *Наука і сучасність: Збірник наукових праць НПУ імені М. П. Драгоманова*, XXXV(35), 103-109.

Кушнірук, С. А. (2002б). Дидактична гра: теоретико-методологічний аспект. *Наукові записки: Збірник наукових праць НПУ імені М. П. Драгоманова*, L(50), 112-119.

Кушнірук, С. А. (2002в). Структурування шкільної освіти: Західноєвропейський регіон. *Вісник: Збірник наукових статей викладачів, докторантів, аспірантів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 2, 186-191.

- Якщо автори мають однакові прізвища та ініціали, для їх розрізнення додається повне ім'я.

Наприклад:

Андрущенко, Віктор. (2008). *Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю*. Київ: Знання України.

Андрущенко, Володимир. (2000). *Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів*. Львів: Каменяр.

- Видання латиницею, що не мають автора, у списку літератури розташовуються за першим словом назви, не враховуючи елементи "А" та "The".

Наприклад:

The basics of education for sustainable development. (2018). San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Bloom, B. S. (Ed.). (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, by a committee of college and university examiners*. New York: D. McKay.

Bolter, J. D., & Gromala, D. (2003). *Windows and mirrors: Interaction design, digital art, and the myth of transparency*. Cambridge, MA: MIT Press.

REFERENCES I ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ

Стиль АРА створений для використання в англомовному науковому середовищі. Транслітерація у ньому використовується тоді коли цитована праця написана кириличним, арабським, індійським шрифтами. Відповідно, бібліографічний опис такої праці має бути транслітерований латиницею. Варто уточнити, що для великих за обсягом україномовних досліджень – дисертацій, монографій тощо, транслітерація “Списку посилань” не здійснюється. Транслітерований “Список посилань” – “References” є вимогою для наукових статей.

“References” необхідний для коректного індексування посилань статті наукометричними та пошуковими системами. Він дублює “Список посилань” латиницею та наводить посилання кирилицею у транслітерованому вигляді. Транслітерація має максимально відповідати латинському алфавітові.

Правила оформлення “References”:

- Транслітерований бібліографічний опис зберігає всі елементи стилю АРА та складається за тими ж правилами, що і його кириличний варіант;
- Не можна використовувати кириличні літери в транслітерації бібліографічного опису;
- Прізвище автора та його ініціали наводяться відповідно до правил транслітерації;
- Прізвища та ініціали авторів, вказані латинським шрифтом подаються в оригіналі без транслітерації;
- Назва наводиться відповідно до транслітерації, а після неї в квадратних дужках вказується переклад англійською мовою;
- Для англомовних видань або їх перекладів використовується оригінальна назва;
- У Джерелі назви місць видання, видавництва та організацій, що здійснили видання, наводять відповідно до правил транслітерації.

Однак, якщо вони мають офіційну англomовну назву, то її вказують без транслітерації;

- В кінці кожного посилання у квадратних дужках вказується мова оригінального тексту – [in Ukrainian], [in English], [in Russian] тощо;
- При транслітерації бібліографічного опису доцільно використовувати офіційні англomовні переклади аббревіатур та скорочень:

Тези доповідей – Abstracts of Papers;

Матеріали (праці) конференції – Proceedings of the Conference Title;

Матеріали 3 міжнар. конференції (симпозіуму, з'їзду, семінару) – Proceedings of the 3rd International Conference (Symposium, Congress, Seminar);

Матеріали II Всеукраїнської конференції – Proceedings of the 2nd All-Ukrainian Conference

Матеріали V Всеукраїнської науково практичної конференції – Proceedings of the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference

Дис. ... канд. наук – Candidate's thesis

Дис. ... д-ра наук – Doctor's thesis

Автореф. дис. ... канд. наук – Extended abstract of candidate's thesis

Автореф. дис. ... д-ра наук – Extended abstract of Doctor's thesis

Вип. – issue ;

Стаття = Ст. – article ;

В – in ;

Том = Т. – Vol. ;

Серія = Сер. – ser. ;

Частина = Ч. – part ;

Гл. – ch. ;

та ін. – et al. ;

Без дати публікації = б.д. – No date = n.d. ;

Без місця публікації = Б.м. – N.p. ;

Спец. випуск (розділ) – special issue (section) ;

Режим доступу – Retrieved from ;

Редактор / редактори – Ed. / Eds. ;

Упорядник / упорядники – Comp. / Comps. ;

Перекладач – Trans.

Важливі поради:

1. Більшість сучасних видань та наукових статей мають англomовний переклад прізвищ їх авторів та назв. Для правильного цитування саме їх варто використовувати у “References”, а не робити їх власний переклад.

2. Назви журналів та збірників, що продовжуються, наводиться відповідно до офіційного латинського написання за ISSN. Їх легко знайти на сайті журналу або в науковій онлайн-базі.

3. Для транслітерації можна користуватись онлайн-конвертерами окремо для української та російської мов:

- “Стандартна українська транслітерація” – <http://translit.kh.ua/>
- “Транслит по-русски” – <https://translit.net/>

Схема транслітерованого посилання:

Автор. (Дата). *Транслітерована назва [Англomовна назва]*. Джерело.
[мова оригінального тексту].

ПРИКЛАДИ

книга

Шулигіна, Р. А. (2018). *Педагогіка*. Суми: Університетська книга.

Shulyhina, R. A. (2018). *Pedahohika [Pedagogy]*. Sumy: Universytetska knyha. [in Ukrainian].

стаття з наукового збірника, що продовжується

Бобрицька, В. І. (2019). Феномен громадянської освіти у філософському, соціальному й освітньому контекстах. *Освітній дискурс: Педагогічні науки*, 11 (3), 7-19.

Bobrytska, V. I. (2019). Fenomen hromadianskoi osvity u filosofskomu, sotsialnomu y osvitnomu kontekstakh [The phenomenon of civic education in the philosophical, social and educational contexts]. *Educational discourse: Pedagogical sciences*, 11 (3), 7-19. [in Ukrainian].

стаття із збірника

Івах, С. (2018). Реалізація ідей В. Сухомлинського в сучасному дошкільлі України. В *Проблеми дитинства у контексті сучасної педагогіки: Збірник наукових праць на пошану Василя Сухомлинського* (с. 30-35). Дрогобич: Дрогобицький держ. пед. ун-т імені І. Франка.

Ivakh, S. (2018). Realizatsiia idei V. Sukhomlynskoho v suchasnomu doshkilli Ukrainy [Realization of V. Sukhomlinsky's ideas in modern preschool of Ukraine]. In *Problemy dytynstva u konteksti suchasnoi pedahohiky: Zbirnyk naukovykh prats na poshanu Vasylia Sukhomlynskoho* (pp. 30-35). Drohobych: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University [in Ukrainian].

стаття з енциклопедії

Єльнікова, Г. В., & Мельник, В. К. (2008). Регіональне управління освітою. В *Енциклопедія освіти*. В. Г. Кремень (Ред.). (с. 768). Київ: Юрінком Інтер.

Yelnikova, H. V., & Melnyk, V. K. (2008). Rehionalne upravlinnia osvitoiu (Regional education management). In *Entsyklopediia osvity*. V. H. Kremen (Ed.). (p.768). Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].

дисертація

Чумак, М. Є. (2019). *Педагогічний космополітизм у соціокультурних умовах першої половини XVIII – 40-х рр. XX століття*. (Дис. ... докт. пед. наук). Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Київ.

Chumak, M. Ye. (2019). *Pedahohichnyi kosmopolityzm u sotsiokulturnykh umovakh pershoi polovyny XVIII – 40-kh rr. XX stolittia [Pedagogical cosmopolitanism in the socio-cultural conditions of the first half of the XVIII century – 40s of the XX century]*. (Doctor's thesis). National Dragomanov Pedagogical University, Kyiv. [in Ukrainian].

електронний ресурс

Куцова, Л. А. (2017, Листопад 6). Формування математичної компетентності в учнів початкових класів засобами діяльнісного підходу. *Всеукраїнський освітній портал "Острів знань"*. Режим доступу <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-78E9992EDD309/list-2835CE2B727>

Kutsova, L. A. (2017, November 6). Formuvannia matematychnoi kompetentnosti v uchniv pochatkovykh klasiv zasobamy diialnisnoho pidkходу. [Formation of mathematical competence in elementary school students by means of activity approach]. *Vseukrainskyi osvittii portal "Ostriv znan"*. Retrieved from <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-78E9992EDD309/list-2835CE2B727> [in Ukrainian].

ЦИТУВАННЯ В ТЕКСТІ

APA Style використовує систему цитування “автор-дата”, в якій цитата вказана у тексті, направляє читача до “Списку посилань”. Вона визначає роботу за автором і датою публікації. Це дозволяє знайти відповідний запис в алфавітному списку в кінці наукової роботи.

Стиль передбачає використання посилань у тексті роботи щоразу, коли цитується джерело чи то парафраз, цитата всередині рядка або блокова цитата. Джерела, які цитуються в тексті, мають бути у “Списку посилань” обов’язково.

Внутрішньотекстове посилання містить інформацію про:

- Автора (редактора/укладача/назву цитованого джерела, якщо інформація про автора відсутня);
- Рік видання;
- Сторінки.

яка вказується у дужках () через кому.

Наприклад:

(Кушнірук, 2019, с. 338)

Сторінки дозволяється не вказувати, якщо висловлюється ідея або посилання відбувається на роботу в цілому.

Парафраз або **Парафраза** – переказ, виклад тексту своїми словами який не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з’явитися, якщо посилання робиться:

- в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання.

Наприклад:

За Б. Гершунським (1998) педагогічна теорія – це логічна впорядкована система знань про закономірності та зв’язки педагогічних об’єктів.

- в дужках після парафрази разом із роком видання (через кому).

Наприклад:

Педагогічна теорія – це логічна впорядкована система знань про закономірності та зв'язки педагогічних об'єктів (Гершунський, 1998).

Цитата – невеликий уривок з опублікованого твору, що використовується з метою спростувати або підтвердити інформацію. Цитата всередині рядка береться в лапки.

Якщо автор цитати згадується в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання, а в кінці цитати у круглих дужках зазначаються сторінки.

Наприклад:

Б. М. Ступарик (1998) вказує, що Києво-Могилянська академія, за своїм внутрішнім розпорядком наслідувала структуру західноєвропейських гімназій академічного типу, "була демократичним, всестановим закладом" (с. 23).

Якщо автор в тексті не згадується, після цитати у дужках вказуються прізвище, рік та сторінки через кому.

Наприклад:

Києво-Могилянська академія, що своїм внутрішнім розпорядком наслідувала структуру західноєвропейських гімназій академічного типу, "була демократичним, всестановим закладом" (Ступарик, 1998, с. 23).

Блокова цитата – цитата, що складається з більше, ніж трьох рядків тексту. Вона подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати. Цитата в лапки не береться. Міжрядковий інтервал – подвійний. Після тексту цитати ставиться крапка і джерело в вказується дужках.

Наприклад:

У засвоєнні знань велике значення має наочність. Діти мислять формами, фарбами, звуками, відчуттями, тому в процесі навчання корисно використовувати всі наочні засоби з тим, щоб органи чуття брали безпосередню участь у сприйманні навчального матеріалу. (Фіцула, 2009, с. 530).

Внутрішньотекстове посилання на праці кількох авторів (редакторів/укладачів) залежить від їх кількості:

- від 2 до 5 авторів – вказуються прізвища всіх авторів через кому, а перед останнім ставиться амперсанд (&).

Наприклад:

Важливе місце у боротьбі за утвердження українського шкільництва мала діяльність представників гуртка “Руська трійця” на Галичині та О. Духновича на Закарпатті. Гурток “Руська трійця”, у складі якого були М. Шашкевич, І. Вагилевич і Я. Головацький, об’єднав демократично налаштовану молодь у боротьбі за українську мову, культуру й сприяв видавництву та поширенню творів українською мовою (Елькін, Головкова & Коробченко, 2009, с. 96).

Якщо автори перераховуються у реченні, використовуємо сполучник “та”, а рік і сторінки вказуємо в кінці у дужках.

Наприклад:

Зокрема, у роботі “Педагогічні технології” автори О. Падалка, А. Нісімчук, І. Смолюк, та О. Шпак називають основними компонентами навчального процесу мету навчання, завдання навчання,

зміст освіти, методи навчання, засоби навчання, форми організації навчання (1995, с. 16-17).

- Якщо 6 та більше авторів – вказують прізвище першого автора, за яким ставиться “та ін.”.

Наприклад:

На початку 20-их років ХХ століття більшовицька влада в Україні здійснює спробу створити систему соціального захисту підростаючого покоління. Зокрема, “Декларація Наркомун освіти УСРР про соціальне виховання дітей” (1920) – проголошує розбудову трудової школи із запровадженням системи соціального навчання та виховання (Березівська та ін., 2003, с. 237).

Якщо прізвища авторів згадуються у тексті, вказуємо першого автора з “та ін.”, а рік і сторінки наводимо в дужках.

Наприклад:

Л. Березівська та ін. вказують, що на початку 20-их років ХХ століття більшовицька влада в Україні здійснила спробу створити систему соціального захисту підростаючого покоління. Зокрема, “Декларація Наркомун освіти УСРР про соціальне виховання дітей” (1920) – проголосила розбудову трудової школи із запровадженням системи соціального навчання та виховання (2003, с. 237).

Якщо автори мають однакові прізвища, для їх розрізнення додаємо ініціали або повне ім’я.

Наприклад:

Структура кожної з форм навчання охоплює ті самі елементи, що й процес навчання: цільовий, мотиваційно-стимулюючий, змістовий, операційно-діяльнісний, емоційно-вольовий, контрольнорегулювальний, оцінювальнорезультативний (Гончаренко, Н., 1997, с. 240).

Якщо посилання здійснюється на декілька робіт різних авторів одночасно, тоді необхідно вказати прізвище автора, рік та сторінки першої праці і після знаку (;) вказати прізвище, рік й сторінки наступної.

Наприклад:

Перші спроби розбудувати національну систему освіти відбувалися у добу Центральної Ради й Української Народної Республіки (УНР), Гетьманату та Директорії. У цей час спостерігається чітка орієнтація на творче застосування тогочасних освітніх здобутків Західної Європи (Березівська, 2006, с. 356; Дзвінчук, 2003, с. 13).

Якщо робиться посилання на декілька праць одного автора, то вказують прізвище автора, а далі роки публікацій (по зростаючій), що розділяються комою:

Наприклад:

В Українській мові дидактичні терміни ґрунтовно почали досліджуватись в першій половині ХХ ст. (Огієнко, 1908, 1927, 1965).

Якщо автор вказується в реченні, то роки публікації його праць перераховуються по зростаючій через знак (;).

Наприклад:

Особливості педагогічної науки як сукупності основних педагогічних теорій дослідив М. П. Богуславський (1991; 1992; 1999).

При цитуванні праць автора одного й того ж року видання слід до років додавати малу літеру за алфавітом – (а, б, в...).

Наприклад:

В освітньому законодавстві УРСР (1919-1929) національна концепція освіти 1917-1920-их рр. вже не могла бути реалізована, оскільки ідеологічно не відповідала суспільно-політичним трансформаціям зазначеного періоду. Проаналізовані законотворчі освітні документи засвідчили загальноосвітній та політехнічний характер тогочасного

навчання, його спрямованість на поєднання з корисною продуктивною працею дітей та обумовили певні термінологічні нововведення, якими поповнився категорійно-поняттєвий апарат вітчизняної дидактики (Кушнірук, 2018а, с. 43-45; 2018б, с. 31-33).

Або

За С. А. Кушнірук в освітньому законодавстві УРСР (1919-1929) національна концепція освіти 1917-1920-их рр. вже не могла бути реалізована, оскільки ідеологічно не відповідала суспільно-політичним трансформаціям зазначеного періоду. Проаналізовані законотворчі освітні документи засвідчили загальноосвітній та політехнічний характер тогочасного навчання, його спрямованість на поєднання з корисною продуктивною працею дітей та обумовили певні термінологічні нововведення, якими поповнився категорійно-поняттєвий апарат вітчизняної дидактики (2018а, с. 43-45; 2018б, с. 31-33).

Посилання на працю під назвою

Для монографій, дисертацій, книг у посиланні назву вказують курсивом на місці автора, причому всі слова назви мають починатись з великої літери.

Наприклад:

Процес навчання визначається як процес взаємодії вчителя і учня, вихователя й вихованця, внаслідок якого в учня формуються знання (*Вступ До Педагогічної Професії*, 2019, с. 76).

Для невеликих робіт (статті, рецензії, веб-сторінка) у посиланні замість автора вказують назву, взявши її в лапки.

Наприклад:

Самостійними типами уроку методисти 40-х рр. минулого століття вважали: шкільну лекцію, урок розповіді, урок розбору історичного документа, урок, побудований на використанні художньої літератури,

урок на основі доповідей учнів, урок читання й розбору творів основоположників марксизму, кіноурок, урок, проведений на матеріалі екскурсії (“З історії педагогіки”, 2018, с. 114).

Особливості посилань на онлайн-публікації:

- при посиланні на публікації, що не містить сторінок, – вказують номер абзацу, що містить цитовану інформацію. Для позначення абзацу використовують офіційне скорочення – (абз.).

Наприклад:

Педагогічна діяльність вимагає від учителя вольових якостей: витримки, терпіння, послідовності, наполегливості, самовладання. Він зобов’язаний контролювати свою поведінку, керувати нею (Гуменюк, 2013, абз. 5).

- при посиланні на публікацію, що не має автора, її назву вказують у дужках, при цьому вона курсивом не виділяється.

Наприклад:

Реформа “Нової української школи” розраховано на роки, адже неможливо швидко змінити освітню традицію, що склалась в Україні протягом десятиліть (“Нова українська школа”, абз. 3).

- якщо назва цитованого джерела є завеликою, то її скорочують. Наприклад, назва – “Професійна компетентність педагога як основа реалізації Нової української школи”.

Наприклад:

Відповідати сучасним викликам має зміст освіти, що відіграє особливу роль в реформі, без якого неможливе компетентнісно орієнтоване навчання. Однак, “досягнення результатів залежить не лише від нового освітнього середовища, засобів навчання, різноманіття форм і змісту освіти, а й компетенції педагогів, які допоможуть учням легко засвоїти навчальний зміст і досягти очікуваних результатів” (“Професійна компетентність педагога”, абз. 7).

**Стиль АРА:
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ
ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ НАУКОВОЇ РОБОТИ**

АРА Style включає вказівки щодо оформлення зовнішнього вигляду наукової праці. Дотримання цих вказівок – обов’язкове.

АРА рекомендує використовувати розбірливі та широкорозповсюджені шрифти:

- Arial (розмір 11);
- Calibri (розмір 11);
- Georgia, (розмір 11);
- Lucida Sans Unicode (розмір 10);
- Times New Roman, (розмір 12).

Нумерація сторінок здійснюється автоматично за допомогою програми обробки тексту (і “Word” – “Вставка”: “Номер сторінки”). Нумерація сторінки розміщується у верхньому правому куті. Титульна сторінка нумерується як перша.

Міжрядковий інтервал – подвійний, для всіх частин наукової праці (анотація, текст, додатки, список використаних посилань).

Всі поля – 1 см.

Вирівнювання тексту здійснюється за лівим полем, при цьому праве поле залишається “нерівним”.

Абзацний відступ – 0.5 дюйма (1.27 см) від лівого поля. Слід використовувати лише автоматичну функцію форматування абзацу.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

American Psychological Association (n. d.). *APA STYLE*. 2020, March 24. Retrieved from. <https://apastyle.apa.org/>

DCU Library. (2017). *APA Style of Citing & Referencing: APA Style – 6th edition*. Retrieved from. <https://www.dcu.ie/sites/default/files/library/pdfs/apacitingreferencingguide2017.pdf>

International Institute for Restorative Practices. (2018). Writing & APA style guidelines. Retrieved from. <https://www.iirp.edu/images/pdf/IIRP-APAWritingGuide2018July25.pdf>

Library Mount Royal University. (n. d.). *APA for Academic Writing (Fall 2019)*. 2020, March 24. Retrieved from. <https://www.mtroyal.ca/library/files/citation/apa.pdf>

Library Sam Houston State University. (n. d.). *APA Citation Basics 6th Edition*. 2020, March 24. Retrieved from. https://library.shsu.edu/research/guides/handouts/APA_Citation_Basics.pdf

Murdoch University University Libraries. (n. d.). *APA - Referencing Guide*. 2020, March 24. Retrieved from. <https://libguides.murdoch.edu.au/APA>

Purdue University. (n. d.). *APA formatting and Style Guide*. 2020, March 24. Retrieved from. https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_formatting_and_style_guide/general_format.html

Universal College of Learning. (2017). *A Guide to APA Referencing Style: 6th Edition*. Retrieved from. http://student.ucol.ac.nz/library/onlineresources/Documents/APA_Guide_2017.pdf

University at Albany State University of New York University Libraries. (n. d.). *CitationFox Browse Citation in APA*. 2020, March 24. Retrieved from. <https://library.albany.edu/cfox>

Боженко, О., Корян, Ю., & Федоровець, М. (Авт.-уклад.). (2016). *Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: Методичні рекомендації* (В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська & О. М. Бруй, Ред.). Київ: Українська бібліотечна асоціація.

Болкотун, З. А. (2018). Стандарти оформлення бібліографічних посилань. *Наука України у світовому інформаційному просторі*, 15, 73-79.

Горбаченко, Т. Г. (2008). *Аналітико-синтетична переробка документної інформації: навчальний посібник* (2-ге вид.). Київ: Університет "Україна".

Женченко, М. (2011). *Загальна і спеціальна бібліографія: навчальний посібник*. Київ: Жнець.

Катакатсаніс, Т. В. (2016). Вимоги до наукових публікацій з педагогіки в міжнародних англomовних рецензованих виданнях. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах*, 51, 164-173.

Маркетинг і менеджмент інновацій. (б. д.). *Оформлення списку літератури для розширеної анотації англійською мовою*. 2020, Березень 24. Режим доступу http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/references_extend_summary_ukr.pdf

Ніжинська, Т. (2018). *Міжнародні стилі цитування: Стиль Американської психологічної Асоціації (APA Style)* [презентація PowerPoint]. Режим доступу <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22821>

Одеський національний політехнічний університет. (б. д.). *Правила оформлення списку використаної літератури (References)*. 2020, Березень 24. Режим доступу <https://economics.opu.ua/files/authors/References.pdf>

Савенко, А. (Уклад.). (2017). *Рекомендації з оформлення бібліографічних списків літератури за міжнародними стандартами*. Чернігів: НБ ЧНТУ. Режим доступу [http://library2.stu.cn.ua/Files/downloadcenter/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D1%83%20\(1\)-ilovepdf-compressed.pdf](http://library2.stu.cn.ua/Files/downloadcenter/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D1%83%20(1)-ilovepdf-compressed.pdf)

Степико, В. В., & Винокурова С. Г. (Уклад.). (2018). *Оформлення списку бібліографічних посилань до наукової роботи. Стиль Американської психологічної асоціації (APA Style): Методичні рекомендації*. Київ: Київський національний університет культури і мистецтв.

Зміст

Витяг із Наказу Міністерства освіти і науки України	3
APA Style	4
Особливості бібліографічного опису	5
Приклади бібліографічного опису.....	15
Особливості укладання списку посилань	31
References і транслітерація.....	35
Цитування в тексті	40
Стиль APA: загальні рекомендації до оформлення зовнішнього вигляду наукової роботи	47
Список посилань	48

Інформаційне видання

Стиль американської психологічної асоціації (apa style)

Методичні рекомендації

Науковий редактор – Т. Є. Ніжинська

Укладачі – Ю. І. Левченко, Л. М. Стеблина

Верстка – Т. М. Ветраченко

Підписано до друку *10 липня 2020 р.*
Формат 60x84/16 Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. аркушів 3,19. Облік видав арк. 1,57.
Наклад 100 прим.
Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова. 01030, м. Київ, вул. Пирогова, 9.
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002
(044) 239-30-26